

Luleå 2025-05-27

Till: Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

i.remissvar@regeringskansliet.se

med kopia till:

i.transport.remissvar@regeringskansliet.se

stefan.zetterlind@regeringskansliet.se

Diarienummer : LI2025/00230

Remissyttrande av rapporten:

Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt.

Diarienummer: LI2025/00230

Norrbottnens Handelskammare tackar för möjligheten att lämna synpunkter på rapporten; Ökat regionalt inflytande avseende flyglinjer med allmän trafikplikt, diarienummer LI2025/00230. Norrbottens Handelskammare instämmer också i det remissyttrande som Region Norrbotten har lämnat.

Om Norrbottens Handelskammare

Norrbottnens Handelskammare är en privat medlemsägd näringslivsorganisation. Vi företräder 330 medlemsföretag branschöverskridande för att främja ökad tillväxt i regionen. Våra medlemsföretag anställer 28 000 och omsätter 132 miljarder SEK. Vi driver ett aktivt och synligt påverkansarbete inom **infrastruktur, internationell handel och kompetens**.

Ekonomi växer

Den arktiska regionen och Norrbottens län har ett mycket stort flygberoende tack vare våra geografiska förutsättningar, vårt internationella och expansiva näringsliv i kombination med avsaknaden av andra alternativa transportmöjligheter med rimliga restider. Norrbotten har en yta som motsvarar 25% av landets totala yta, så flyget är av avgörande betydelse för tillgängligheten till Stockholm och vidare ut i landet och världen.

Stora investeringar och etableringar pågår och planeras i Norrbotten kopplat till den gröna omställningen. Dessa investeringar görs till största del inom befintlig basindustri där Norrbotten har lång erfarenhet, kunskap och forskning inom respektive bransch och område. Investeringarna har en global marknad som påverkar och kommer att påverka hela samhällsstrukturen påtagligt då en stor del av vårt näringsliv har anläggningar, kunder, anställda, ägare och leverantörer utomlands är tillgången till fungerande flygförbindelser av särskild vikt.

OECD konstaterade i sin granskningsrapport, redan 2017 Territorial Reviews: Northern Sparsely Populated Areas ISBN 978-92-64-26823-4, OECD 2017, att Norrbotten idag är ledande inom innovationer och utveckling men att vi utmanas av våra avstånd och den kommande rapporten för 2025 bygger vidare på den tidigare analysen från 2017 och släpptes i februari 2025, i en tid då EU förbereder nästa budget- och programperiod, vilket gör dess rekommendationer särskilt relevanta för framtida politikutformning och resursfördelning.

Tillförlitliga flygkommunikationer är en avgörande del för näringslivet och dess utveckling i norra Sverige. I Norrbotten finns tre regionala flygplatser, Arvidsjaur, Gällivare och Pajala som alla har statligt upphandlad trafik för att kunna erbjuda en rimlig tillgänglighet. Tack vare flygplatserna finns idag ett utvecklat lokalt och internationellt näringsliv utifrån de olika platsernas specifika förutsättningar. Utveckling som tillsammans bidrar till regional utveckling men också stärkt konkurrenskraft och grön omställning. Flygtrafiken har dessutom stor betydelse för att säkerställa samhällsviktiga funktioner såsom hälso- och sjukvård i länet, samhällets beredskap och tillgänglighet till utbildning.

De statligt upphandlade flyglinjerna är helt avgörande för regionens näringsliv likväl som för besökare och medborgare. Samtidigt kan vi konstatera att den statligt upphandlade trafiken inte möter behoven och den utveckling som sker. Exempelvis har den statligt upphandlade linjen Gällivare-Kramfors-Arlanda idag en beläggingsgrad på ca 75%. Det innebär att planen är fullsatta på alla attraktiva turer under veckan vilket hämmar många verksamheter i regionen. Under kommande år kommer dessutom den gröna industriomställningen att accelerera där tillgängligheten med flyg är en förutsättning.

Med Arlanda som nav är flygplatserna i regionen en del i den grundläggande interregionala tillgängligheten. Att bedriva och hålla regionala flygplatser öppna och fungerande är väldigt kostsamt för våra kommuner som redan idag har en ansträngd ekonomi. Särskilt beredskapsflygplatserna som ska ha personal redo under hela dygnet. Det här syns tydligt redan idag då Norrbotten har en stor andel ambulansflyg på grund av våra långa avstånd. Klimatet i Norrbotten ställer även det stora krav på drift och underhåll av flygplatserna på grund av stora snömängder och låga temperaturer.

Norrbottens Handelskammare är kritiskt till utredningens förslag att ge kommuner och regioner möjlighet att på egen bekostnad utöka utbudet av turer eller antal stolar då det riskerar att urholka systemet och leda till att kostnader successivt överförs från staten till regioner och kommuner.

Regioner och kommuner har värdefull kunskap särskilda förutsättningar om utveckling och behov av tillgänglighet sett till näringsliv, medborgare och totalförsvarsperspektiv, som är viktigt att ta vara på i utredningsprocessen för allmän trafikplikt.

Systemet med utredning kring allmän statlig trafikplikt måste dessutom ses över och anpassas för att bli mer flexibelt och följa de snabba förändringar som sker idag. Detta måste göras i tät dialog med regioner och kommuner inför upphandling av den statliga flygtrafiken.

Långsiktighet i statens budget för trafikavtalen efterfrågas

Norrbottens Handelskammare anser att staten behöver ta ett större ansvar och skapa bättre förutsättningar för en mer utvecklad luftfart i Sverige.

Vidare anser vi att staten har en viktig roll att leda den omställningen och behöver ta ett större ekonomiskt ansvar för ett mer hållbart flygande. Vi ser även att staten behöver kliva in och ta ansvar för omställningen av flyget på statligt upphandlade linjerna där den statligt upphandlade linjen Luleå – Pajala skulle kunna vara en bra start.

Det behövs en långsiktighet i statens budget för trafikavtalen rent generellt. Dagens upplägg där staten tar beslut om de ekonomiska ramarna ett år i taget skapar stora osäkerheter i trafikupphandlingarna, vilket i sin tur kan leda till att korta och därmed också dyrare avtal tecknas. Uppräkningen av statens budget för trafikavtalen sker inte heller utifrån index och övriga kostnadsökningar, dessutom innehåller budgetramen alla trafikslag. Det innebär att trafikslagen ställs mot varandra i en begränsad budget.

Flyget, följande punkter pekar Norrbottens Handelskammare särskilt på:

- För att ta vara på dessa möjligheter behöver staten ta ett större ansvar för upphandlat flyg. Det är viktigt att använda upphandlat flyg som en drivkraft för flygets omställning.
- De regionala flygplatserna är mycket viktiga för det lokala näringslivet och har dessutom en viktig samhällsfunktion att upprätthålla vid samhällskriser, olyckor samt beredskap. Detta har blivit extra tydligt under pandemin när tillgången till snabba transporter för både sjukvårdsmaterial, utrustning och inte minst sjukvårdspersonal varit avgörande.

- Då en stor del av vårt näringsliv har anläggningar, kunder, ägare och leverantörer utomlands är tillgången till fungerande flygförbindelser av särskild vikt. Både den växande besöksnäringen och näringslivet i norr är helt beroende av bra och frekventa flygförbindelser till Arlanda med goda förbindelser uti världen.

Sammanfattning och samarbete framåt

- Norrbottens Handelskammare välkomnar en utökad dialog mellan stat, näringsliv, kommuner och regioner inför upphandling av statlig trafik för att bättre möta utveckling och behov.
- Staten behöver ta ett större ekonomiskt ansvar för att införa allmän trafikplikt på nya flyglinjer, särskilt med tanke på den nya säkerhetssituationen och Natomedlemskapet.
- Staten behöver ta ett större ansvar för finansieringen av regionala flygplatser som är avgörande för samhällsviktig flygtrafik och totalförsvaret.
- Det behövs ökad flexibilitet i systemet med utredning av allmän trafikplikt och en översyn av tillgänglighetsmodellen
- Det krävs en långsiktighet i statens budget för trafikavtalen för att undvika osäkerheter och dyra korta avtal.

Norrbottens Handelskammare ser framemot utökat samarbete där även Näringslivet och Norrbottens Handelskammare tillsammans med Regioner och kommuner involveras i processen kring behov och hantering framåt. Vi tillsammans har bäst koll på vad som skulle bli effektiva och attraktiva flyglinjer som möter behoven i Norrbotten och behoven av flyglinjer varierar beroende på regional flygplats, tid på året och resans syfte, vilket är viktigt att beakta.

Vi finns tillgängliga för fortsatt dialog.

Linda Nilsson

VD, Norrbottens Handelskammare & ordförande i Norrbottens Logistikråd

Tel: +46 (0)70-546 99 26

linda@norrbottnshandelskammare.se

www.norrbottnshandelskammare.se